

הורו היתר בדבר שזדונו כרת ושנגנתו חטאת. שבה הגמרא ומבררת: אשכחן – מצינו ראייה לענין צבור, דהיינו, שאין בית דין מביאים פר העלם דבר של ציבור אלא על הוראה בדבר שזדונו כרת ושגנתו חטאת, אבל כהן משיח מנלן – מנין שאף הוא אינו חייב קרבן אלא אם כן הורה לעצמו בדבר שזדונו כרת ושגנתו חטאת. מבארת הגמרא: שלומדים זאת מדברי הכתוב (שם ד א) 'אם הפכה המשיח יחטא לאשמת העם, הרי משיח צבבור – במקרא זה הוקש דינו של הכהן המשיח לדין הציבור, כשם שהציבור אינם מביאים קרבן אלא על דבר שזדונו כרת ושגנתו חטאת, אף המשיח כן. מוסיפה הגמרא לברר: לומנין שאף הנשיא – המלך, אינו מביא את קרבנו המיוחד לו, דהיינו שעיר לחטאת, אלא על דבר שזדונו כרת ושגנתו חטאת. מבארת הגמרא: יליף – לומדים זאת בגזירה שוה של התיבות 'מצות מצות'. פתיב גבי קרבן נשיא (שם ד ב) 'ועשה אחת מכל מצות ה', ופתיב בקרבן הציבור (שם ד א) 'ועשו אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשמו, מה צבור אינם חייבים קרבן אלא על דבר שזדונו כרת ושנגנתו חטאת, אף הנשיא אינו חייב קרבן אלא על דבר שזדונו כרת ושנגנתו חטאת. מוסיפה הגמרא ומבררת: מנין שאף ההיודי דינו כן, שאינו מביא כשבה או שעירה לחטאת אלא על דבר שזדונו כרת. מבארת הגמרא: אמר קרא – לומדים זאת מדברי הכתוב לגבי קרבן יחיד (שם ד ב) 'ואם נפש אחת תחטא בשגגה, ולפי שנכתבה האות 'יוד' בתיבת 'אם' לומדים מכך שכונת המקרא לחבר העניינים זה לזה, וילמד תחתיו מעליון – ועל ידי כך נלמד דין קרבן היחיד שנאמר בפרשה התחתונה, מדין קרבן הנשיא שנאמר בפרשה העליונה, שכשם שהנשיא אינו מביא קרבנו אלא על דבר שזדונו כרת ושגנתו חטאת, אף היחיד כן. שנינו במשנה: ולא בעבודת פוכבים עד שיוזרו על דבר שזדונו כרת ושגנתו חטאת. מבררת הגמרא: בעבודת פוכבים מנלן שאין בית דין חייבים קרבן, אלא אם כן הורו בדבר שזדונו כרת ושגנתו חטאת. מבארת הגמרא: דתנו רבנן, לפי שייצאה עבודת פוכבים לידון בעצמותה, כלומר, מאחר ונשתנה דינה של עבודת פוכבים משאר איסורים שבתורה, שעל כל איסורי התורה ששגגו בית דין בהוראתם הם מביאים פר לחטאת, ואילו על שגגת הוראה באיסור עבודה זרה הם מביאים פר לעולה ושעיר לחטאת, יכול – שמא נאמר, שנשתנה דינה אף לענין כך שיהו בית דין חייבין קרבן אפילו אם הורו בשגגה על דבר שאין זדונו כרת ושנגנתו חטאת, אין לומר כן, שהרי נאמר כאן – בקרבן ציבור בעבודה זרה (במדבר טו כ) 'והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה, ונאמר להלן – בקרבן ציבור בשאר עבירות (ויקרא ד א) ונעלם דבר מעיני הקהל, ומכיון שנאמרה בשניהם תיבת 'מעיני' לומדים זה מזה בגזירה שוה, מה להלן – כשם שבשאר עבירות אין בית דין חייבים קרבן אלא אם שגגו בהוראת דבר שזדונו כרת ושנגנתו חטאת, אף כאן – בעבודה זרה, אין בית דין חייבים קרבן אלא בדבר שזדונו כרת ושנגנתו חטאת. שבה הגמרא ומבררת: אשכחן – מצינו ראייה לגבי צבור, שאף בעבודה זרה אין הם מביאים קרבן אלא על דבר שזדונו כרת ושגנתו חטאת, אבל יחיד, נשיא, משיח, מנלן – מנין שאף הם אינם מביאים קרבן על שגגת עבודה זרה אלא בדבר שזדונו כרת ושגנתו חטאת. מבארת הגמרא: אמר קרא לגבי קרבן עבודה זרה (במדבר טו כ) 'ואם נפש אחת תחטא בשגגה, שהרי אהדו – בין יחיד אהדו – ובין נשיא ואהדו משיח, פולן בכלל נפש אחת' הן, ונמצא שמקרא זה עוסק אף בהם, ומעתה נלמד דין קרבנם מדין קרבן הציבור, שבאומר ונכתבה האות 'יוד' בתיבת 'אם' לומדים מכך שכונת הכתוב לחבר המקראות זה לזה, וילמד המקרא התחתון העוסק בדין היחיד והנשיא והמשיח, מן המקרא העליון העוסק בדין הציבור, כשם שהציבור אינם מביאים קרבן בעבודה זרה אלא בדבר שזדונו כרת ושגנתו חטאת, אף היחיד והנשיא והמשיח דינם כן. הגמרא מקשה על כל הדרשות שנתבאר עד עתה: הניחא – דרשות

שנינו בברייתא: ושיון רבי וחכמים שאין הכהן המשיח מביא אשם תלוי על ספק חטא. מבררת הגמרא: מנלן. מבארת הגמרא: דפתיב לגבי אשם תלוי (ויקרא ה יח) 'וכפר [עליו] הפכה על שנגנתו אשר שנג'. ונחלקו רבי וחכמים בדרשת הכתוב. רבי סבר, שלומדים ממקרא זה שאין חייב באשם תלוי אלא מי שקבל חטאו בשגגה – שכל חיובי קרבנות חטאתו הם בשגגת מעשה בלבד, וצא זה – הכהן המשיח, שאין [כל] חטאו בשגגה – שאין כל חיובי קרבנות חטאתו בשגגת מעשה לבדה, אלא רק בהעלם דבר עם שגגת המעשה. שאף על פי שלגבי עבודה זרה סובר רבי שהכהן המשיח חייב בשגגת מעשה לבדה, מכל מקום בשאר עבירות אינו חייב אלא בהעלם דבר עם שגגת המעשה, ונמצא שאין 'כל' חטאו בשגגת מעשה לבדה, אלא רק מקצתו. מקשה הגמרא: מדיי כל פתיב – וכי נאמר במקרא שחיוב אשם תלוי הוא רק באדם ש'כל' חטאו בשגגת מעשה, הרי לא נאמר אלא 'על שגגתו אשר שגג', ומשמע מכך שמי שמצינו בו חיוב קרבן על שגגת מעשה לבדה מביא אשם תלוי, ואם כן יש לחייב אף את הכהן המשיח באשם תלוי, שהרי הוא מתחייב קרבן בעבודה זרה על שגגת מעשה לבדה, לדברי רבי. מתרצת הגמרא: אין – אכן יש ללמוד מדברי הכתוב שאינו עוסק אלא במי שכל חטאו הוא בשגגת מעשה לבדה. דאם כן – שאם כדבריו שיש חיוב אשם תלוי אף למי שמצינו בו רק חטא אחד בשגגת מעשה לבדה, נכתוב – היה צריך לכתוב 'וכפר עליו הכהן על שנגנתו, למה לי – מדוע הוצרך הכתוב להוסיף את התיבות 'אשר שנג'. אלא בהכרח צריך לומר דהא קא משמע לן, העד דאיכא כל חטאו בשגגה – שאין חיוב אשם תלוי אלא במי שכל קרבנות חטאתו הם בשגגת מעשה לבדה (וצא הכהן המשיח שאין כל חטאו בשגגה – שאין חיוב קרבנות חטאתו על שגגת מעשה לבדה, אלא רק בעבודת פוכבים, ולא חייב קרבן בשאר מצות אלא בהעלם דבר עם שגגת מעשה). ורבנן החולקים על דברי רבי וסוברים שגם בעבודה זרה אין הכהן המשיח חייב בקרבן אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה, דורשים את המקרא כך: מי שמצינו בו איזה אופן שחטאו בשגגה – בשגגת מעשה לבדה, הוא המתחייב באשם תלוי, וצא הכהן המשיח שלעולם אין חטאו בשגגה – אינו מתחייב על שגגת מעשה לבדה, לא בעבודת פוכבים ולא בשאר מצות, אלא רק בהעלם דבר עם שגגת מעשה.

משנה

משנה זו ממשיכה לפרש באיזה אופן חייבים בית דין והכהן המשיח בקרבן חטאת, בכל מצוות שבתורה ובעבודת פוכבים. אין בית דין חייבין קרבן, עד שיוזרו בדבר שזדונו – שהעובר עליו בודו חייב כרת, לשגגתו – והעובר עליו בשוגג חייב חטאת, ויעשו הציבור בשגגת עלפיהם, וכן הכהן המשיח אינו מביא פר לחטאת, אלא באופן ששגג והורה היתר לעצמו בדבר שזדונו כרת ושגנתו חטאת, ועשה על פי הוראתו. ולא בעבודת פוכבים – ואף בעבודה זרה אין בית דין והכהן המשיח חייבים קרבן, עד שיוזרו על דבר שזדונו כרת ושנגנתו חטאת.

גמרא

הגמרא מבררת את מקור הדין שנתבאר במשנה: מנלן שאין בית דין חייבים קרבן, אלא אם הורו בדבר שזדונו כרת ושגנתו חטאת. מבארת הגמרא: דתניא, רבי אומר, נאמר כאן – לענין פר העלם דבר של ציבור (ויקרא ד יח), ונודעה החטאת אשר חטאו עליה, ונאמר להלן – לגבי דין איסור אחות אשה (שם יח יח), ואשה אל אחותה לא תקח ליצר לגלות ערותה עליה בתייה, ומאחר שנקט הכתוב בשניהם תיבת 'עליה' אנו לומדים זה מזה בגזירה שוה, מה להלן – כשם שאיסור אחות אשה הוא דבר שזדונו – שהעובר עליו במזיד חייב כרת, ושנגנתו – והעובר עליו בשוגג חייב חטאת, אף כאן – לענין פר העלם דבר של ציבור, אין בית דין חייבים קרבן אלא אם

57 המרובים קרבן חדש, שלא מצינו כמותו בשאר קרבנות. ויש להקשות
 58 על כר, **מאי ניייתי** – איזה קרבן יביאו שלא מצינו כמותו במקום אחר,
 59 **ניייתי פיר** – אם נאמר שיביאו פר, כבר מצינו קרבן כזה, שהרי **צבור**
 60 **בשאר מצות הוא דמייתו** – אם עברו הציבור על אחת מן המצוות
 61 שבתורה על פי הוראת בית דין, הם מביאים פר לחטאת, ונמצא,
 62 שאין קרבנם של המרובים העובדים עבודה זרה חלוק מהם. ואם
 63 נאמר **דניייתי** – שיביאו **פר לעולה ושעיר לחטאת**, גם קרבן כזה כבר
 64 מצינו במקום אחר, שהרי **צבור בעבודת פוכבים הוא דמייתו** – אם
 65 עברו הציבור על איסור עבודה זרה על פי הוראת בית דין, הם
 66 מביאים קרבנות אלו. ואם נאמר **דניייתי** – שיביאו המרובים העובדים
 67 עבודה זרה בשוגג **שעיר עיזים** לקרבנם, הרי **נשיא בשאר מצות הוא**
 68 **דמייתו** – המלך מביא קרבן זה על שגגותיו. ואלא נאמר **דניייתי** –
 69 שיביאו **שעירה**, **יחיד נמי היינו קרבנו** – זה הוא קרבן חטאת של
 70 יחיד.
 71 מתרצה הגמרא: (**אלמה לא**) **איצטרף** – הוצרך הכתוב להשמיענו
 72 שאין קרבן המרובים חלוק מקרבנות אחרים, משום **דלקא דעתך**
 73 **אמינא** – סבורים היינו לומר, ש**צבור** העובדים עבודה זרה בשוגג
 74 **מייתי** – מביאים **פר לעולה ושעיר לחטאת**, **הני** – אלו הרבים
 75 העובדים עבודה זרה **ניייתי איפקא** – יביאו להיפר, **פר לחטאת**
 76 **ושעיר לעולה**, ונמצא שחלוק קרבנם משאר קרבנות שבתורה. **אי**
 77 **נמי** – באופן נוסף היה מקום לומר, שאכן **צריך** היה שיביאו המרובים
 78 קרבן החלוק מקרבנות אחרים, **ואין לו תקנה** – אך מכיון שאין קרבן
 79 כזה לא תהיה להם תקנה בקרבן. **קא משמע לן** – על כן הוצרך
 80 הכתוב להקיש מרובים ליחידים, להשמיענו שאין קרבנם שונה זה
 81 מזה.
 82 הגמרא מבררת מנין יודעים שמקראות אלו עוסקים בעובדי עבודה
 83 זרה: מבואר מדברי הברייתא, **דבולי עלמא מיהת** – שעל כל פנים
 84 לדעת הכל **פי דתיבי הני קראי** – כשנכתבו מקראות אלו (במדבר טו
 85 כב-כג), **בעבודת פוכבים הוא דתיבי** – לגבי איסור עבודת כוכבים
 86 הם נכתבו. מבררת הגמרא: **מאי משמע** – כיצד משמע שהמקראות
 87 עוסקים באיסור עבודת כוכבים. מבארת הגמרא: **אמר רבא, ואי**
 88 **תיבא** – ויש אומרים שאמר זאת **רבי יהושע בן לוי, ואמרי לה ברי**
 89 **קרא** (במדבר טו כב) **וכי תשנו ולא תעשו את כל המצות האלה, איזו**
 90 **היא מצוה שהיא שקולה בגודל כל המצוות שבתורה, הני אומר זו**
 91 **עבודת פוכבים, שכל המודה בה הרי הוא כבופר בכל התורה כולה.**
 92 **דבי רבי תנא** – בישיבתו של רבי ביארו באופן אחר מנין יודעים
 93 שמקראות אלו עוסקים בעבודה זרה. והוא משום שמצינו לכאורה
 94 סתירה בין הפסוקים. בפסוק אחד **אמר קרא** (עו) **אשר דבר ה' אל**
 95 **משה, ומשמע מכך שמעו ישראל מפי ה' כשדיבר אל משה. ובתיבי**
 96 **בפסוק שלאחריו אשר צוה ה' אליכם ביד משה, ומשמע מכך**
 97 **שמעו את הציצוי מפיו של משה ולא מפיו של הקדוש ברוך הוא.**
 98 ולפיכך צריך לומר שמקראות אלו עוסקות באיסור עבודה זרה,
 99 שהרי **איזו היא מצוה שהיא בדיבורו של הקדוש ברוך הוא וצוה**
 100 **על ידי משה, כלומר, היכן מצינו מצוה שגם שמעוה ישראל מפיו**
 101 **של הקדוש ברוך הוא וגם שמעוה מפיו של משה, הני אומר זו**
 102 **עבודת פוכבים, דתנא רבא וישמעאל, אנכי ולא יהיה לך מפי**
 103 **הגבורה שמענום** – שתי הדיברות הראשונות 'אנכי ה' אלהיך אשר
 104 הוצאתיך מארץ מצרים', לא יהיה לך אלהים אחרים על פני (שמות
 105 כ ב-ג), מפיו של הקדוש ברוך הוא בעצמו שמענו אותם, ובוה
 106 מתקיימים דברי המקרא 'אשר דבר ה'', ששמעו בני ישראל את דבר
 107 ה', ואילו המקרא 'אשר צוה ה' אליכם ביד משה' מתקיים בכמה
 108 פרשיות אחרות שבתורה, שנצטוו בהם ישראל על ידי משה שלא
 109 להשתחוות לעבודה זרה, ולא שמעוה מפיו הקדוש ברוך הוא בעצמו.
 110 **דבי רבי ישמעאל תנא** – בישיבתו של רבי ישמעאל ביארו באופן
 111 אחר מנין יודעים שמקראות אלו עוסקים בענייני עבודה זרה,
 112

1 אלו שנתבארו עד עתה מבוארות יפה **למאן דמפיק** [מוציא] **לה**
 2 **לעליה' לגזירה שוה בראמין** – לדעת הסובר שלומדים בגזירה שוה
 3 את תיבת 'עליה' שנאמרה לגבי חטאת הציבור, מתיבת 'עליה'
 4 שנאמרה לגבי איסור אחות אשה, וכפי שנתבאר. **אלא לרבנן**
 5 במסכת יבמות (ג) **דמפיק לה לעליה' לעריות וצרות** – הדורשים את
 6 תיבת 'עליה' שנאמרה לגבי אחות אשה לגזירה שוה אחרת, ללמוד
 7 הימנה שאסור לאדם לייבם אשה שהיא אסורה לו באיסור ערוה, וכן
 8 אסור לייבם את צרותיה, ואם כן, דין זה שאין בית דין חייבים קרבן
 9 אלא **בדבר שזדונו ברת ושגגתו חטאת מנא להו** – מנין הם יודעים
 10 זאת.
 11 מתרצה הגמרא: **נפקא להו** – הם לומדים דין זה, **מדמתי ליה** –
 12 ממה ששנה **רבי יהושע בן לוי לבריה** – לבנו. נאמר (במדבר טו כט-ל)
 13 **תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה, והנפש אשר תעשה ביד**
 14 **רמה וגו' את ה' הוא מגדף ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמה, במקרא**
 15 **זה הוקשה כל התורה בוקה, לענין קרבנות, לעבודת פוכבים, שכן**
 16 **תורה אחת היינו כל התורה, ואילו והנפש אשר תעשה ביד רמה'**
 17 **היינו עובד עבודת כוכבים, ומעתה יש ללמוד דינם של אלו מאלו,**
 18 **מה – כשם שמצינו לגבי עבודת פוכבים שחייבין על זדונו ברת ועל**
 19 **שגגתו חטאת, שהרי נאמר בזה (שם טו א) 'הכרת תכרת הנפש ההוא**
 20 **עונה בה, אף כןא** – בכל התורה, אין מביאים קרבן אלא בדבר
 21 **שחייבין על זדונו ברת ועל שגגתו חטאת.**
 22 מבררת הגמרא: **אשקחן** – מצינו ללמוד מדרשה זו לגבי **יחיד נשיא**
 23 **וכהן משיח, שהרי נאמר באותה פרשה (שם טו כז) 'אם נפש אחת**
 24 **תחטא בשגגה, ויחיד נשיא ומשיח כולם בכלל נפש אחת' הן, וכמו**
 25 **כן יודעים את דין זה בין בעבודת פוכבים ובין בשאר מצות, שכן**
 26 **הוקשה כל התורה לעבודת כוכבים, אבל צבור מנלן** – מהיכן
 27 לומדים שאף הציבור אינם חייבים קרבן אלא בדבר שזדונו כרת
 28 ושגגתו חטאת. מבארת הגמרא: **יליף עליון מתחתון** – לומדים את
 29 הפרשה העליונה העוסקת בקרבן ציבור של עבודת כוכבים, מן
 30 הפרשה התחתונה העוסקת בקרבן יחיד של עבודת כוכבים, כשם
 31 שהיחיד אינו חייב קרבן אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת, בין
 32 בעבודת כוכבים ובין בשאר מצוות, אף הציבור דינם כן.
 33 הגמרא אשה לברר את שיטת רבי הלומד גזירה שוה 'עליה עליה'
 34 מאחות אשה לענין שאין חייבין אלא על דבר שזדונו ושגגתו
 35 חטאת. מבררת הגמרא: **ורבי הא** – דרשה זו **דרבי יהושע בן לוי,**
 36 המקיש את כל התורה לעבודת כוכבים, **מאי עביד ליה** – מה עשה
 37 עמה, הרי אין הוא לומד משם לענין דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת.
 38 מבארת הגמרא: **מפיק ליה** – מוציא הוא דרשה זו **לכדתניא** – למה
 39 שנינו בברייתא, **לפי שמצינו שחלק הפתוב בין רבים העובדים**
 40 **עבודה זרה במזיד, דהיינו אנשי עיר הנדחת, ליחידים העובדים**
 41 **עבודה זרה במזיד, שהרבים מיתתם על ידי בית דין בסייף, וממוזן**
 42 **אבר** – ושורפים את כל ממונם, ואילו יחידים מיתתם על ידי בית דין
 43 **בסקיילה, וממוזן פלט** – אינו אובד יחד עמו. **יכול נחלוק**
 44 **בקרבתותיהם** – שמה נאמר שיש לחלק אף בקרבנם של אנשי עיר
 45 אחת העובדים עבודה זרה בשוגג, שלא יהא דומה לשום קרבן
 46 בעולם, לא לקרבנם של יחידים ולא לקרבנם של ציבור. **תלמוד**
 47 **לומר** – לכך הוצרך הכתוב לומר 'תורה אחת יהיה וגו' **לכם לעשה**
 48 **בשגגה, ובמקרא זה הוקשו מרובים העובדים עבודה זרה בשוגג**
 49 **ליחידים, כשם שהיחידים מביאים שעירת עיזים לקרבנם, אף**
 50 **המרובים דינם כן.**
 51 הגמרא מקשה על ברייתא זו: **מתקיף לה** [הקשהו] **רב חלקיה**
 52 **מהגרוניא.** מבואר מדברי הברייתא, **דמעמא** – שטעם הדבר שאין
 53 אנו מחלקים בין קרבנם של יחידים העובדים עבודה זרה בשוגג
 54 למרובים, משום **דלא חלק בזה הפתוב, אלא הקישם זה לזה במקרא**
 55 **תורה אחת יהיה לכם, הא חלק** – אבל אם לא היה הכתוב מקישם
 56 זה לזה, **הנה אמניא** – הייתי אומר שנתחלק בקרבנותיהם, וביאו

57 בקרבן חטאת קבועה ולא בקרבן עולה ויורד, אף תיבת 'ואשמו'
 58 שנאמרה בקרבן העלם דבר של צבור עוסקת בחטאת קבועה,
 59 דהיינו, שאין בית דין מביאים פר העלם דבר של צבור אלא בדבר
 60 שחייב עליו היחיד חטאת קבועה, ולא בדבר שחייב על שגתו קרבן
 61 עולה ויורד. ומעתה יש להוסיף וללמוד את דין היחיד לגבי אשם
 62 תלוי מדין הציבור, מה צבור אינו מביא קרבן אלא בדבר שחייבים
 63 על שגתו חטאת קבועה, אף אשם תלוי של יחיד נמי אין בא אלא
 64 על ספק חטא, שאם עשאו בוודאי חייב עליו חטאת קבועה, ולא על
 65 עשה ולא תעשה שבמקדש שאין בהם חטאת קבועה אלא קרבן
 66 עולה ויורד.
 67 הגמרא מקשה על דברי רב יצחק בר אבדימי: אמרי – הקשו בני
 68 הישיבה, אי הכי קרבן עולה ויורד נמי. כלומר, מדוע סובר אתה
 69 שיש ללמוד את דין אשם תלוי שנאמר בו 'אשם' מדין קרבן הציבור
 70 שנאמר בו 'ואשמו', ולפיכך יש לומר שאין אשם תלוי בא אלא על
 71 ספק איסור שיש בו חיוב חטאת קבועה, הרי ניתן ללמוד את דין אשם
 72 תלוי מדין קרבן עולה ויורד, דהא פתיה – שהרי נאמר לגבי קרבן
 73 עולה ויורד (ויקרא ה ה) 'והיה כי יאשם לאחת מאלה, ויש ללמוד את
 74 תיבת 'אשם' שנאמרה באשם תלוי מתיבת 'אשם' שנאמרה בקרבן
 75 עולה ויורד, ולומר שיש חיוב אשם תלוי אף על ספק עבירה שהעובר
 76 עליה בוודאי מביא קרבן עולה ויורד.
 77 מתרצת הגמרא: דנין 'אשם' מן 'אשמו' – יש ללמוד בגזירה שזה את
 78 דינו של אשם תלוי שנאמר בו 'אשם' מדין קרבן הציבור שנאמר בו
 79 'אשמו', שכן תיבות דומות הן, ואין דנין – אך אין לומדים אשם תלוי
 80 שנאמר בו 'אשם' מן קרבן עולה ויורד שנאמר בו 'אשם', שכן תיבות
 81 אלו אינן דומות זו לזו.
 82 שבה הגמרא ומקשה: ומאי נפקא מינה – מה בכך שאין התיבות
 83 דומות זו לזו, והא תני דבי – והרי שנו בבית מדרשו של רבי
 84 'שמעאל ברייתא זו, נאמר לגבי מצורע (ויקרא יד ט) 'ושב הכהן, וכן
 85 נאמר שם עוד (שם יד מד) 'ובא הכהן, ולומדים תיבות אלו זו מזו
 86 בגזירה שזה, ללמד, שזו היא שיבה זו היא ביהא – שכשם שובא
 87 הכהן' היינו שבא לבית המנוגע, אף 'ושב הכהן' הכוונה היא ששב
 88 מביתו לבית המנוגע, ולא ששב מבית המנוגע לביתו. ונמצא, שניתן
 89 ללמוד גזירה שזה אף בתיבות שאינן דומות זו לזו, כל שעניינן אחד
 90 הוא, ומדוע אי אפשר ללמוד 'אשם' מן 'אשם'.
 91 ועוד יש להקשות, אף אם אי אפשר ללמוד את תיבת 'אשם'
 92 שנאמרה באשם תלוי מתיבת 'אשם' שנאמרה בקרבן עולה ויורד,
 93 מכל מקום נילף – יש ללמוד את דין אשם תלוי מן תיבת 'אשם'
 94 מפיסחא מקדש וקדשיו, דכתיב בה (שם ה ב) 'והוא קמא ואשם',
 95 וטומאת מקדש וקדשיו חייבים עליה קרבן עולה ויורד, ואם כן גם
 96 לגבי אשם תלוי יש ללמוד שמביאים אותו אף על ספק עבירה שאין
 97 בה חיוב חטאת קבועה אלא קרבן עולה ויורד.
 98 ומחמת קושיא זו מתרצת הגמרא באופן אחר: אמר רב פפא, דנין –
 99 לומדים אנו גזירה שזה לגבי אשם תלוי שנאמרה בו תיבת 'ואשם',
 100 וכן נאמרו בו התיבות 'מצות ה', מן קרבן העלם דבר של צבור שאף
 101 בו נאמרו התיבות 'ואשם' ו'מצות ה', ואין אנו לומדים דין אשם
 102 תלוי מטומאת מקדש וקדשיו, שאף על פי שנאמרה בו תיבת 'ואשם',
 103 לא נאמרו בו התיבות 'מצות ה'.
 104 הגמרא מקשה על תירוץ של רב פפא: אמר ליה רב שימי בר אשי
 105 לרב פפא, ונילף – נלמד בגזירה שזה את דינו של אשם תלוי
 106 שנאמרה בו תיבת 'ואשם' וכן נאמר בו ענין 'נשיאת עון', מן קרבן
 107 עולה ויורד, שאף בו נאמרה תיבת 'ואשם' וענין 'נשיאת עון', ואם
 108 כן יש לנו לחייב אשם תלוי אף על דבר שמביאים על שגתו קרבן
 109 עולה ויורד.
 110 ומחמת קושיא זו מתרץ רב נחמן בר יצחק באופן אחר: אלא אמר רב
 111 נחמן בר יצחק, דנין – יש ללמוד בגזירה שזה את דין אשם תלוי
 112 שנאמרה בו תיבת 'ואשם', וכן נאמרו בו התיבות 'מצות ה', וכן
 113 נאמרו בו התיבות 'אשר לא תעשנה', מן קרבן הציבור שנאמרו אף
 114 בו התיבות 'ואשם' ו'מצות ה', ואשר לא תעשנה, ואל ויבית

1 נאמר במקרא שם בתחילת הענין (במדבר טו כג) 'את כל אשר צוה ה'
 2 אליכם ביד משה, למן היום אשר צוה ה' והלאה לדרתיכם',
 3 כלומר, שציווי זה נאמר בתחילה, ומכאן ואילך נאמרו שאר המצוות
 4 לישראל. ומעתה יש ללמוד שציווי זה בענין עבודת כוכבים נאמר,
 5 שהרי איוז היא מצוה שהיא נאמרה בתחלה – בתחילת עשרת
 6 הדיברות, הוי אומר זו עבודת כוכבים, ששתי הדיברות הראשונות,
 7 אנכי ה' אלהיך ולא יהיה לך אלהים אחרים, בענין איסור עבודת
 8 כוכבים הן עוסקות.
 9 מקשה הגמרא: והא אמר מר – והרי נתבאר בברייתא (סנהדרין נו)
 10 שעשר מצות נאמרו וישראל במקום ששמו מרה קודם שקיבלו את
 11 התורה (דכתיב (שמות טו ב) 'והיה אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך'),
 12 ונמצא, שאיסור עבודת כוכבים לא נאמר תחילה לשאר מצוות.
 13 ומחמת קושיא זו דוחה הגמרא את דברי תנא דבי רבי ישמעאל,
 14 ואומרת: אלא מתוורתא – ברור הדבר, שיש לבאר פדשנין
 15 מעיקרא – כפי התירוץ האחרים שהובאו מתחילה.

משנה

16 משנה זו מפרשת האם בית דין מביאים קרבן אם הורו היתר דבר
 17 שהיחיד מביא על שגתו קרבן עולה ויורד, וכן אם היחיד מביא אשם
 18 תלוי על ספק עבירה כזו.
 19 אין בית דין חייבין קרבן על עשה ועל לא תעשה שבמקדש, כלומר,
 20 אם הורו טעות בענייני טומאת מקדש ועשו הציבור בשגגה על פיהם,
 21 ומחמת כן ביטלו מצות עשה או עברו על לא תעשה, אין בית דין
 22 מביאים פר העלם דבר של צבור, לפי שלא נאמר קרבן זה אלא
 23 בדבר שמביא היחיד על שגתו חטאת קבועה, ואילו על טומאת
 24 מקדש מביא היחיד קרבן חטאת עולה ויורד.
 25 וכן אין היחידים מביאים אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה
 26 שבמקדש, כלומר, אדם שיש ספק בידו אם עבר על עשה או לא
 27 תעשה בענייני טומאת מקדש אינו מביא על כך אשם תלוי, לפי שלא
 28 נאמר קרבן זה אלא בדבר שהחוטא בו בוודאות מביא על שגתו
 29 חטאת קבועה, ולא קרבן עולה ויורד.
 30 אבל חייבין בית דין קרבן על עשה ועל לא תעשה שבגזירה. דהיינו,
 31 אם הורו טעות בענייני נדה ועשו הציבור בשגגה על פיהם, ומחמת
 32 כן עברו על עשה או על לא תעשה שבדיני נדה, חייבים בית דין
 33 להביא פר העלם דבר של צבור, לפי שאיסורי נדה יש בהם חיוב
 34 חטאת קבועה. וכן מביאים היחידים אשם תלוי על עשה ועל לא
 35 תעשה שבגזירה, כלומר, כשיש ספק בידי אדם אם עבר על עשה או
 36 לא תעשה שבאיסורי נדה, עליו להביא אשם תלוי.
 37 עתה מפרשת המשנה מה הן מצוות עשה ולא תעשה שבנדה: איוז
 38 היא מצות עשה שבגזירה, פרוש מן הגדה. דהיינו, נצטוו ישראל
 39 לפרוש מן האשה סמוך לשעת וסתה, כדי שלא תהא רואה בשעת
 40 תשמיש, כמו שנאמר (ויקרא טו לא) 'והזרתם – והפרשתם את בני
 41 ישראל מטמאתם. ואיוז היא מצות לא תעשה שבנדה, אל תבא על
 42 הגדה. דהיינו, לאחר שכבר פרסה האשה נדה נצטוו ישראל שלא
 43 לקרב אליה, כמו שנאמר (ויקרא יח ט) 'ואל אשה בנדת טמאתה לא
 44 תקרב'.

גמרא

45 הגמרא מבארת מנין לומדים את הדין שנתבאר במשנה. מבררת
 46 הגמרא: מנא הני מילי – מנין לומדים דין זה, דצבור לא מחייבי
 47 קרבן בענייני – שהציבור אינם חייבים שום קרבן בעולם בדבר שאין
 48 מביאים על שגתו חטאת קבועה, וכן יחיד אשם תלוי נמי לא – ואף
 49 היחיד אינו חייב אשם תלוי רק בדבר שמביאים על שגתו חטאת
 50 קבועה.
 51 מבארת הגמרא: אמר רב יצחק בר אבדימי, נאמר בתורה 'ואשם'
 52 בקרבן חטאת של יחיד, וכן נאמר 'ואשם' באשם תלוי, וכן נאמר
 53 'ואשמו' בקרבן העלם דבר של צבור, ויש ללמוד עניינים אלו זה מזה
 54 בגזירה שזה. מה – כשם שתיבת 'ואשם' שנאמרה בקרבן יחיד מדובר

26 לא מעיד עדות לאחרים, ולא אחרים מעידין אותו – מעידים עליו
 27 עדות], ומאחר ואין הוא רשאי להעיד לאחרים, אינו בכלל דיני
 28 שבועת העדות.

גמרא

29 הגמרא מבררת את טעמו של רבי יוסי הגלילי: **אמר עובדא, מאי**
 30 **מעמא דרבי יוסי הגלילי** – מזה הוא טעמו של רבי יוסי הגלילי,
 31 הסובר שמלך אינו מביא כלל קרבן עולה ויורד. משום ד**אמר קרא** –
 32 נאמר בתורה לגבי שבועת העדות וביטוי שפתיים וטומאת מקדש
 33 וקדשיו (ויקרא ה ט), **והיה כי יאשם לאחת מאלה**, כלומר, שאם חטא
 34 באחת מאלה מביא קרבן עולה ויורד. יש ללמוד מן התיבות 'לאחת
 35 מאלה', ש**כל** אדם **שמתחייב** **בכל** אחת ואחת משלושת דברים אלו,
 36 דהיינו שהוא מצווה בכל אחת מהן, **מתחייב** הוא **בכולן** – הרי הוא
 37 מצווה על כולן, וכל אדם **שאין מתחייב באחת מאלה**, כלומר, שאין
 38 הוא מצווה אפילו רק על אחת מאלה, **אין הוא מתחייב בכולן** – אינו
 39 מתחייב אפילו על אחת מהן. ומאחר והמלך אינו מתחייב על שמיעת
 40 הקול, שהרי אין הוא מעיד לאחרים, לפיכך אין הוא בתורת חיוב
 41 קרבן עולה ויורד אף על ביטוי שפתיים וטומאת מקדש וקדשיו.
 42 מקשה הגמרא: מנין שיש לדרוש את המקרא באופן כזה, ו**אימא** –
 43 שמה יש לומר שכוונת הכתוב היא שיכול אדם להיות **מתחייב**
 44 **באחת מהן ואף על פי שאין הוא מתחייב בכולן**.
 45 ומחמת קושיא זו מפרשת הגמרא את טעמו של רבי יוסי הגלילי
 46 באופן אחר: **אלא מעמא דרבי יוסי הגלילי מהכא** – מבריייתא זו.
 47 **דתנא, הנה רבי ירמיה אומר, נאמר בתורה לגבי קרבן עולה ויורד**
 48 (ויקרא ה ז)

1 קרבן עולה ויורד הבא על שמיעת קול וביטוי שפתיים ומטומאת
 2 מקדש וקדשיו, שלא נאמר בהם ואשם ומצות ה' ואשר לא
 3 תעשינה, כלומר, שלא נאמרו בהם כל התיבות הללו אלא מקצתן,
 4 ולפיכך אין לנו ללמוד דין אשם תלוי מקרבן עולה ויורד אלא מפר
 5 העלם דבר של ציבור, שכשם שקרבן הציבור אינו בא אלא על דבר
 6 שיש בשגגתו חטאת קבועה, אף אשם תלוי אינו בא אלא על ספק
 7 עבירה שיש בה חטאת קבועה ולא קרבן עולה ויורד.

משנה

8 משנה זו ממשיכה לפרש את הדינים של בית דין שהורו היתר בדבר
 9 שיש בו קרבן עולה ויורד, ומוסיפה לבאר אף את דיני הנשיא בזה.
 10 אין בית דין תיבין קרבן אם הורו טעות על שמיעת קול, דהיינו, דיני
 11 שבועת העדות, ועל ביטוי שפתיים – שבועת שקר, ועל טומאת
 12 מקדש וקדשיו, לפי שבכל אלו היחיד מביא על שגגתו קרבן עולה
 13 ויורד, ואילו בית דין אינם מביאים פר העלם דבר של ציבור אלא על
 14 דבר שיש בו חיוב חטאת קבועה.
 15 והנשיא – המלך, דינו כ**פיצא בהם** – כמו הבית דין, שאף הוא אינו
 16 מביא קרבן עולה ויורד אלא על דבר שיש בשגגתו חיוב חטאת
 17 קבועה. אלו דברי רבי יוסי הגלילי.
 18 רבי עקיבא אומר, הנשיא חייב בכולן – המלך מביא קרבן עולה
 19 ויורד בכל אלו, דהיינו, על ביטוי שפתיים וטומאת מקדש וקדשיו,
 20 חוץ משמיעת הקול, דהיינו, שאם השביע אדם את המלך שיבוא
 21 ויעיד לו עדות, ונשבע המלך לשקר שאין הוא יודע לו עדות, אינו
 22 חייב על כך קרבן עולה ויורד, לפי שאין הוא בתורת הגדת עדות
 23 כלל, שהרי שנינו במסכת סנהדרין (יח), **שהמלך לא ין** – אינו נעשה
 24 דיין בבית דין, ולא דנין אותו – אין הדיינים רשאים לדונו, [וכן הוא

אגרות קודש

ב"ה, אדר"ח כסלו, תשט"ז
 ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבו מכ"ט חשון עם הרשימה המוסגרה בו.

ובמ"ש אודות מצב בריאותו, וכן הקושי במלאכת הקדש חינוך בני ישראל לתורה ומצוה, הנה הא
 בהא תליא, ולו לעצתי ישמע, הנה ישתדל ככל היכולת להיות שליט ברוחו הניעורוין ולקבל כל העניינים
 בניחותא, ובפרט כשיתבונן שהכל בהשגחה פרטית ואל יביט על הסביבה כאלו שמחפשים אופנים להעיק
 או להציק צעדיו אילו אם הי' איזה יסוד לזה, וכבר ידוע פסק תוה"ק אשר כמים הפנים לפנים, גוי,
 וכשישנה ההבטה שלו לעין טובה יהי' כמים הפנים לפנים וזה יועיל ג"כ להטבת מצב בריאותו בכללות, וכן
 יקל זה עליו עבודת החינוך, וכנראה במוחש בכמה אנשים ובכמה מקרים עד"ז...

מוסג"פ מה שהו"ל בזמן האחרון ובטח יזכה בתוכנו את הרבים, וזכות הרבים תלוי בו.

בברכה.